

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Георги Иванов Митов

за дисертационния труд на гл.ас. Ивайло Асенов Цонков на тема
„Принципът на състезателността в наказателния процес”

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по специалност
„Наказателно-процесуално право” от професионално направление 3.6.
„Право”

Представеният дисертационен труд е с общ обем от 517 страници. Структуриран е в увод, четири глави и заключение, с приложени библиографска справка, която съдържа 133 източника (77 на български език и 56 – на чужд език) и индекс на цитираните решения на ЕСПЧ. Бележките под линия са 712.

Трудът представлява първото за българската наказателно-процесуална литература цялостно изследване на принципа на състезателността в наказателния процес. Полезността му се увеличава от оригиналния автор прочит на състезателността през практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) и разглеждането на съдържанието му през двата негови компонента – принципа за равенството на оръжията и правото на състезателен процес.

На базата на изследване на богатата практиката на ЕСПЧ (над 300 решения) авторът очертава европейските стандарти за състезателен процес и съответствието на българското законодателство с тях. Изводите в резултат на този анализ и съпоставка предпоставят формулиране на предложения *de lege ferenda* за бъдещо усъвършенстване на наказателно-процесуалното ни законодателство.

Като значителен принос в процесуалната литература може да бъде определена глава Първа, посветена на теоретичното осветляване на същността и съдържанието на принципа на състезателността в наказателното

производство. Авторът в дискуссионен и дебатилен стил разглежда основни теоретични постановки за същността на основните принципи в наказателния процес и аргументира тезата, че принципите не следва да са изрично формулирани в процесуалния закон и определянето на системата от наказателнопроцесуални принципи като пълна, единна и завършена (тези на акад. Стефан Павлов).

Особено ценна е дисекцията на научната класификация на типовете исторически съществували наказателни процедури и търсенето на подходящ класификационен критерий за тяхното разделяне. Като приносен момент може да се посочи проследяването на историческите корени на състезателния и следствения наказателен процес (параграф 2), както и някои алтернативни възгледи за класификацията на основните типове наказателен процес (параграф 3).

Втора глава е посветена на арбитъра в състезанието на страните – безпристрастен и независим съд, създаден в съответствие със закона. Отново на плоскостта на европейските стандарти, заложен в ЕКПЧ и практиката на ЕСПЧ, се прави критичен анализ на българското разрешение за безпристрастен и независим съд и се дават предложения за промени *de lege ferenda* в ЗСВ и НПК.

Детайлно и изчерпателно са обобщени критериите за независимостта и безпристрастността на съда при разглеждането на конкретното дело и са формулирани предложения за въвеждане на по-демократична процедура за определянето и избирането на съдебните заседатели (в това число и за военните съдилища).

Изискването на ЕКПЧ за равенството на оръжията (равните права) на страните е проследено в глава Трета изключително детайлно и критично в хода на целия наказателен процес – досъдебно производство, съдебното производство, като особено внимание е отделено на въззивната инстанция. Като приносен момент може да се посочи анализът на българското

законодателно решение за използване на специални знания от страните в производството, ролята на експертизата в процеса на доказване и равните възможности на страните в светлината на прецедентната практика на съда по ЕКПЧ.

Последната четвърта глава е посветена на правото на състезателен процес в практиката на ЕСПЧ. След изясняване на съдържанието на правото на справедлив процес, авторът разглежда отражението на принципа на състезателността и справедливостта в практиката на съда при използването на доказателствени материали, получени при нарушаване на някои основни права, защитени от ЕКПЧ. На тази база се правят аргументирани изводи за правната стойност на такъв доказателствен материал и предложения за изменение на текстове на НПК (чл. 115, ал. 2, чл. 118, ал. 2, чл. 124, чл. 141, чл. 279, чл. 281) и ЗСРС (чл. 31).

Към труда могат да се отправят и някои критични забележки, но те са не само незначителен брой, но и не могат да променят изключително високата ми оценка за представения труд. Не споделям тезата на автора (параграф 5 на глава Трета), че винаги когато от жалбата/протеста или от другите материали по делото е ясно, че следва да има произнасяне по спор относно важни фактически констатации на първата инстанция, можещи съществено да повлияят върху изхода на делото (особено, но не единствено, при възможност да се стигне до нова присъда по чл. 336 НПК), въззивният съд трябва да проведе съдебно следствие, за да бъдат разпитани пред него решаващите свидетели и да се предостави възможност на подсъдимите да дадат обяснения. Тази теза не държи сметка за същността на въззивното производство в триинстанционния модел на наказателно производство, който е характерен за континенталната правна система, и не търси баланс между правата на обвиняемия и интересите на правосъдието за бързо и ефективно правораздаване.

Работата е четивна, правилно структурирана и това я прави лесна за ползване. Написана е на точен юридически език. Поддържаните становища са обосновани и изразяват авторовата позиция. Коректно са цитирани библиографските източници.

Авторефератът е написан съгласно изискванията и коректно представя дисертационния труд.

Заклучение

Въз основа на изложеното считам, че представеният дисертационен труд отговаря на всички изисквания, посочени в чл. 6, ал. 3 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, поради което на основание чл. 10, ал. 1 от същия закон давам положително заключение и убедено предлагам на почитаемото научно жури да вземе решение за присъждането на гл. ас. Ивайло Асенов Цонков на образователната и научна степен „доктор”.

София
09.11.2014 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Георги Митов